

II

(Retsakter, hvis offentliggørelse ikke er obligatorisk)

KOMMISSIONEN

KOMMISSIONENS BESLUTNING

af 27. november 2002

om en procedure i henhold til EF-traktatens artikel 81 i sag mod BPB PLC, Gebrüder Knauf Westdeutsche Gipswerke KG, Société Lafarge SA og Gyproc Benelux NV

(Sag COMP/E-1/37.152 — Gipsplader)

(meddelt under nummer K(2002) 4570)

(Kun den franske, den engelske, den tyske og den nederlandske udgave er autentiske)

(2005/471/EF)

Den 27. november 2002 vedtog Kommissionen en beslutning om en procedure efter EF traktatens artikel 81. I overensstemmelse med artikel 30 i Rådets forordning nr. 1/2003 ⁽¹⁾ der erstatter artikel 21 i forordning nr. 17 ⁽²⁾, offentliggør Kommissionen hermed parternes navne og beslutningens hovedindhold, herunder de pålagte sanktioner, under hensyntagen til virksomhedernes berettigede interesse i, at deres forretningshemmeligheder ikke afsløres. En ikke-fortrolig udgave af beslutningens fulde ordlyd kan findes på sagens autentiske sprog og på Kommissionens arbejdsprog på webstedet for Kommissionens Generaldirektorat for Konkurrence: http://europa.eu.int/comm/competition/index_da.html

I. OVERTRÆDELSEN I KORTE TRÆK

1. Adressater

- (1) Denne beslutning om overtrædelse af traktatens artikel 81 er rettet til følgende virksomheder:

- BPB PLC (herefter kaldet: »BPB«)
- Gebrüder Knauf Westdeutsche Gipswerke KG (herefter kaldet: »Knauf Westdeutsche Gipswerke«)
- Société Lafarge SA (herefter kaldet: »Lafarge«)
- Gyproc Benelux NV (herefter kaldet: »Gyproc«).

⁽¹⁾ Rådets forordning (EF) nr. 1/2003 af 16.12.2002 om gennemførelse af konkurrencereglerne i traktatens artikel 81 og 82, EFT L 1 af 4.1.2003, s. 1). Senest ændret ved forordning (EF) 411/2004 (EUT L 68 af 6.3.2004, s. 1).

⁽²⁾ Rådets forordning nr. 17 af 6. februar 1962 — første forordning om anvendelse af bestemmelserne i traktatens artikler 85 og 86 (EFT 13 af 21.2.1962, s. 204/62). Senest ændret ved forordning (EF) nr. 1/2003.

2. Overtrædelser i korte træk

- (2) BPB, Knauf ⁽³⁾, Lafarge og Gyproc har indgået og uden ophør deltaget i en kompleks og vedvarende aftale, som udgør en overtrædelse af traktatens artikel 81, stk. 1, der viste sig ved følgende former for praksis, der udgør aftaler eller samordnet praksis:

- repræsentanter for BPB og Knauf mødtes i London i 1992 og blev sammen enige om at stabilisere markederne i Tyskland (herefter kaldet »det tyske marked«), i Det Forenede Kongerige (herefter kaldet »det britiske marked«), i Frankrig (herefter kaldet »det franske marked«), og i Nederlandene, Belgien og Luxembourg (herefter kaldet »Benelux-markedet«),

- fra 1992 indførte repræsentanter for BPB og Knauf systemer til informationsudveksling, som Lafarge og Gyproc efterfølgende tilsluttede sig, vedrørende salg på det tyske, franske og britiske marked og Benelux-markedet for gipsplader

⁽³⁾ »Knauf« henviser i denne beslutning til alle selskaber i Knauf-koncernen.

- repræsentanter for BPB, Knauf og Lafarge holdt i forvejen hinanden underrettet om prisstigninger på det britiske marked
- stillet over for den særlige udvikling på det tyske marked mødtes repræsentanter for BPB, Knauf, Lafarge og Gyproc i Versailles i 1996, i Bruxelles i 1997 og i Haag i 1998 for at opdele eller i hvert fald stabilisere det tyske marked
- repræsentanter for BPB, Knauf og Lafarge holdt hinanden underrettet og indgik ved flere lejligheder aftaler om prisstigninger på det tyske marked mellem 1996 og 1998.

3. Varighed

- (3) Varigheden af de berørte virksomheders overtrædelse er følgende:
- BPB: senest fra den 31. marts 1992 til den 25. november 1998
 - Knauf: senest fra den 31. marts 1992 til den 25. november 1998
 - Lafarge: senest fra den 31. august 1992 til den 25. november 1998
 - Gyproc: senest fra den 6. juni 1996 til den 25. november 1998.

4. Sagsforløb

- (4) På baggrund af de indkomne oplysninger har Kommissionen foretaget kontrolundersøgelser på basis af artikel 14, stk. 3, i forordning nr. 17, i forskellige virksomheders lokaler mellem november 1998 og juli 1999. Som følge af disse kontrolundersøgelser sendte Kommissionen i januar, juli og september 1999 og marts 2000 en begæring om oplysninger.
- (5) Den 18. april 2001 indledte Kommissionen procedure i denne sag og vedtog en klagepunktsmeddelelse vedrørende fem virksomheder, nemlig BPB, Knauf, Lafarge, Gyproc og Etex SA. Alle parterne fremlagde skriftlige bemærkninger for Kommissionen. Der blev afholdt en høring i sagen den 17. juli 2001 med deltagelse af alle de virksomheder, der var omfattet af klagepunktsmeddelelsen.
- (6) Da Kommissionen ikke finder, at de foreliggende oplysninger er tilstrækkelige til at fastslå Etex SA's deltagelse i denne komplicerede og langvarige overtrædelse, er denne beslutning ikke rettet til Etex.

5. Produkt- og markeds karakteristika

- (7) Det her omhandlede produkt er gipsplader. Der er tale om forarbejdede produkter, der består af en gipskerne

beklædt på begge sider med karton eller andet materiale, og som anvendes som præfabrikerede byggematerialer. Gipsplader udskæres i forskellige størrelser og tykkelser og anvendes normalt som indvendig vægbeklædning i forbindelse med opførelse af skillevægge i bygninger, som tagbeklædning og som loftsbeklædning i beboelseslokaler og forretningslokaler. Gipsplader er et interessant produkt for byggeindustrien, da produktet er stabilt, holdbart, nemt at montere, brandbestandigt og billigt. Gipsplader er også interessante for den almindelige forbruger. De anvendes nemlig i vidt omfang inden for moderne boligbyggeri og ved istandsættelse af boliger. Gipsplader er nemme at identificere; således bruges producenternes navn i flere lande som produktbetegnelse (»gyproc« i Belgien, »placoplâtre« i Frankrig, osv.).

- (8) Den samlede årlige omsætning på det tyske, britiske og franske marked og på Benelux-markedet var i 1997 og 1998 på ca. 1 201 mio. ECU for en mængde på ca. 692 mio. m² i 1997 og 710 mio. m² i 1998. Sammen stod de virksomheder, der deltog i kartellet, stort set for det samlede salg af gipsplader på de fire berørte markeder.

II. BØDER

1. Grundbeløb

- (9) Ved fastsættelsen af bødens størrelse tager Kommissionen hensyn til alle forhold, navnlig overtrædelsens grovhed og dens varighed, der er de kriterier, der udtrykkeligt er nævnt i artikel 15, stk. 2, i forordning nr. 17.

a) Overtrædelsens grovhed

- (10) I betragtning af den omhandlede praksis og de konkrete følger for markeder for gipsplader og det forhold, at den berørte de fire største markeder i Den Europæiske Union, mener Kommissionen, at de virksomheder, som denne beslutning er rettet til, har begået en meget alvorlig overtrædelse af traktatens artikel 81, stk. 1.

b) Differentieret behandling

- (11) I kategorien meget grove overtrædelser kan Kommissionen differentiere behandlingen af virksomhederne, således at der tages højde for de pågældende virksomheders reelle økonomiske muligheder for i betragtelig grad at skade konkurrencen, og bødeløbet kan fastsættes på et niveau, der gør det tilstrækkeligt afskrækkende. Det er hensigtsmæssigt at gå frem på denne måde, da der i det konkrete tilfælde er stor forskel på størrelsen af de virksomheder, der har deltaget i overtrædelsen. Derfor deler beslutningen de relevante virksomheder i tre kategorier på grundlag af deres markedsandel baseret på omsætningen på de fire berørte markeder for det pågældende produkt i 1997, der er det sidste hele år, hvor overtrædelsen fandt sted: den første gruppe består af BPG, der

havde en markedsandel på ca. [40-45] %, den anden er Knauf og Lafarge, der havde en markedsandel på henholdsvis [25-30] % og [20-25] %, og den tredje gruppe, Gyproc, der havde en markedsandel på ca. [7-10] %.

- (12) For at gøre de pålagte bøder tilstrækkelig afskrækkende og i betragtning af Lafarges størrelse og samlede ressourcer skal bøden til denne virksomhed forhøjes med 100 %.

c) *Overtrædelsens varighed*

- (13) Knauf og BPB har overtrådt traktatens artikel 81, stk. 1, senest fra den 31. marts 1992 til den 25. november 1998. Lafarge har begået samme overtrædelse senest fra den 31. august 1992 til den 25. november 1998. Gyproc har deltaget aktivt i overtrædelsen senest fra den 6. juni 1996 til den 25. november 1998.
- (14) Kommissionen konkluderer, at overtrædelsen har været langvarig (over fem år) for virksomhederne Knauf, BPB og Lafarge og mellemlang (fra et til fem år) for virksomheden Gyproc, hvorfor bøden til BPB og Knauf Westdeutsche Gipswerke forhøjes med 65 %, bøden til Lafarge med 60 % og bøden til Gyproc med 20 %.

2. Skærpende omstændigheder

- (15) Kommissionen har allerede tidligere truffet foranstaltninger over for BPB og Lafarge i kartelsager: BPB De Eendracht NV⁽¹⁾ (et selskab, der indgår i den concern, der ledes af BPB, som denne beslutning er stilet til) er blevet pålagt bøder for at have deltaget i et ulovligt kartel i kartonsektoren, og Lafarge SA⁽²⁾ (på det tidspunkt Lafarge Coppée SA) er blevet pålagt bøder for at have deltaget i et ulovligt kartel i cementsektoren.
- (16) De forhold, der er fremlagt i denne beslutning, fastslår, at BPB og Lafarge fortsat deltog aktivt i et kartel på markedet for gipsplader, efter at de var gjort bekendt med ovennævnte beslutninger. Det forhold, at disse virk-

somheder gentog denne praksis inden for en anden branche end den, hvor de var blevet pålagt sanktioner, viser, at den første sanktion ikke fik virksomhederne til at ændre deres praksis, hvilket Kommissionen mener udgør en skærpende omstændighed.

- (17) Det forhold, at beslutning 94/601/EF var rettet til et af BPB's datterselskaber, BPB De Eendracht NV, forhindrer ikke, at man i denne sag kan tale om en skærpende omstændighed. Da BPB De Eendracht NV var et datterselskab af BPB PLC på tidspunktet for denne beslutning, mener Kommissionen, der er tale om én og samme virksomhed efter traktatens artikel 81, og at det er den af Kommissionen sanktionerede virksomheds ansvar ikke blot at stoppe den konkurrencebegrænsende praksis, men også at indrette virksomhedens salgspolitik i hele EU efter den individuelle beslutning, der er vedtaget vedrørende virksomheden, hvilket BPB ikke har gjort — snarere tværtimod — hvilket beslutningen vidner om⁽³⁾. Den ene omstændighed, at den samme virksomhed, som bevisligt allerede har begået en overtrædelse, og som alligevel og på trods af den pålagte sanktion fortsætter med at deltage i en anden lignende overtrædelse af samme bestemmelse i traktaten, udgør en gentagen adfærd.
- (18) Det forekommer berettiget at forhøje grundbøden til BPB og Lafarge med 50 % som følge af skærpende omstændigheder.

3. Formildende omstændigheder

- (19) Selv om Gyproc er ansvarlig for hele overtrædelsen i den periode, hvor virksomheden deltog, dvs. fra juni 1996 til november 1998, fremgår det af beviserne, at denne virksomhed var i en objektivt set anden situation end de øvrige modtagere af denne beslutning, hvorfor Kommissionen erkender, at Gyproc ikke har haft samme rolle i kartellet som de øvrige virksomheder. De forskellige omstændigheder, som Kommissionen har anerkendt, er bl.a. det forhold, at Gyproc i en stor del af det tidsrum, i hvilket virksomheden deltog i kartellet, havde vanskeligt ved at undgå, at BPB modtog og videregav oplysninger om virksomheden, fordi BPB var medlem af virksomhedens bestyrelse; at virksomheden var en destabiliserende faktor, der bidrog til at begrænse kartellets følger for det tyske marked, og at virksomheden ikke var aktiv på det britiske marked, hvor følgerne af kartellet var mest mærkbare.
- (20) Gyproc indrømmes derfor en bødenedsættelse på 25 % af grundbeløbet som følge af formildende omstændigheder.

⁽¹⁾ Kommissionens beslutning 94/601/EF af 13.7.1994 om en procedure i henhold til EF-traktatens artikel 85 (nu 81) i sag IV/C/33.833 — Karton (EFT L 243 af 19.9.1994, s. 1), der pålagde en bøde på 1 750 000 ECU. Førsteinstansretten nedsatte den 14.5.1998 denne bøde til 750 000 ECU (sag T-311/94, BPB de Eendracht NV, tidligere Kartonfabriek de Eendracht NV, mod Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, Sml. 1998-II, s. 1129).

⁽²⁾ Kommissionens beslutning 94/815/EF af 30.11.1994 om en procedure i henhold til EF-traktatens artikel 85 (nu 81) i sag IV/C/33.126 og 33.322 — Cement (EFT L 343 af 30.12.1994, s. 1), der pålagde en bøde på 22 872 000 ECU. Førsteinstansretten nedsatte den 15.3.2000 denne bøde til 14 248 000 EUR (sag T-43/95, Cimenteries CBR e.a. mod Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, Sml. 2000-II, s. 491).

⁽³⁾ Se også Kommissionens beslutning 2002/405/EF af 20.6.2001 om en procedure i henhold til EF-traktatens artikel 82, (COMP/E-2/36.041/PO — Michelin (EFT L 143 af 31.5.2002, s. 1), betragtning 361-363.

4. Anvendelse af Kommissionens meddelelse om bødefritagelse eller bødenedsættelse i kartelsager («samarbejdsmeddelelsen»): betydelig nedsættelse af bødebeløbet

- (21) Før Kommissionen vedtog klagepunktsmeddelelsen, havde BPB og Gyproc fremsendt oplysninger og/eller dokumenter. Virksomhederne har imidlertid i forskelligt omfang og på forskellig vis samarbejdet med Kommissionen.
- (22) BPB var det første kartelmedlem, som efter Kommissionens begæring om oplysninger oplyste om forhold, der kunne supplere de oplysninger, der blev afsløret ved kontrolundersøgelserne, og som kunne bekræfte kartellets eksistens, således som nævnt ovenfor. Disse oplysninger omfatter detaljer om de relevante møder, herunder mødet i London og udvekslingen af oplysninger om de største europæiske markeder, herunder navnlig det britiske marked. BPB har endvidere erkendt en del af de forhold, der var beskrevet i klagepunktsmeddelelsen. BPB bestrider imidlertid nogle af de ulovlige forhold, der er beskrevet i klagepunktsmeddelelsen og nævnt i beslutningen.
- (23) Gyproc har ligeledes fremlagt bevismidler, der har bidraget til at opstille beviser for overtrædelsen. På Kommissionens begæring fremlagde Gyproc oplysninger om kartellets møder med angivelse af de perioder, hvor møderne fandt sted i forskellige medlemsstater i EU, og navnene på de deltagende virksomheder. På et møde med Kommissionen, som Gyproc havde bedt om, gav en repræsentant for virksomheden mundtlige forklaringer til de håndskrevne notater. Gyproc har ligeledes spontant givet Kommissionen håndskrevne notater, som Kommissionen ikke havde fået kendskab til under kontrolundersøgelserne, og som bl.a. indeholdt oplysninger om udveksling af salgstal på mødet i Versailles. Gyproc benægter ikke, at disse forhold har fundet sted, og at de udgør en overtrædelse af EU's konkurrenceregler.
- (24) Kommissionen finder det derfor berettiget at indrømme en bødenedsættelse på 30 % til BPB og på 40 % til Gyproc.

5. De endelige bødebeløb i denne sag

- (25) Som konklusion kan de bøder, der er pålagt ifølge artikel 15, stk. 2, litra a), i forordning nr. 17, fastsættes som følger:

— BPB:	138,6 mio. EUR
— Knauf Westdeutsche Gipswerke:	85,8 mio. EUR
— Lafarge:	249,6 mio. EUR
— Gyproc:	4,32 mio. EUR

III. BESLUTNING

- (26) BPB PLC, Knauf-koncernen, Société Lafarge SA og Gyproc Benelux NV har overtrådt traktatens artikel 81, stk. 1, ved at deltage i en række aftaler og former for samordnet praksis på markedet for gipsplader.
- (27) Overtrædelsen havde følgende varighed:
- a) BPB PLC senest fra den 31. marts 1992 til den 25. november 1998
 - b) Knauf: senest fra den 31. marts 1992 til den 25. november 1998
 - c) Société Lafarge SA: senest fra den 31. august 1992 til den 25. november 1998
 - d) Gyproc Benelux NV: senest fra den 6. juni 1996 til den 25. november 1998.
- (28) De omhandlede virksomheder skal bringe overtrædelsen til ophør, hvis det ikke allerede er sket. I forbindelse med deres aktiviteter inden for gipsplader afholder virksomhederne sig fra enhver aftale og enhver form for samordnet praksis, der har samme formål eller følge som overtrædelsen.
- (29) Følgende bøder pålægges nedenstående virksomheder:
— BPB PLC:	138,6 mio. EUR
— Gebrüder Knauf
Westdeutsche Gipswerke KG:	85,8 mio. EUR
— Société Lafarge SA:	249,6 mio. EUR
— Gyproc Benelux NV:	4,32 mio. EUR